

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyně Mgr. Lucíí Trejbalovou ve věci

žalobce : X
bytem X

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 3. 2020, č. j. X

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 19. 3. 2020, č. j. X, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobce se včasnou žalobou domáhá zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce ČR – Krajské pobočky v Liberci (dále jen „úřad práce“) ze dne 31. 1. 2020, č. j. X, jímž úřad práce nepřiznal žalobci dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje na základě žádosti ze dne 16. 8. 2019.
2. Napadenému rozhodnutí žalobce vytýkal absenci řádného odůvodnění, rovněž v rozhodnutí úřadu práce absentují úvahy o důvodech nepřiznání dávky.
3. Úřad práce nereagoval na podání žalobce ze dne 30. 8. 2019, také ignoroval repliku k výzvě ze dne 19. 8. 2019. Žalobce očekával, že v dalším řízení budou vyřízena jeho podání a že se úřad práce také vypořádá s námitkami uvedenými v odvolání ze dne 21. 10. 2019, včetně námitek uplatněných v dřívějších podáních. Výzva ze dne 19. 8. 2019 nebyla řádně odůvodněna, požadavky jsou nepřezkoumatelné, proto výzva nemůže zakládat účinky předpokládané v § 49 odst. 1 a 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.
4. Žalobce uvedl, že úřad práce nepřezkoumatelným způsobem zastavil vyplácení opakující se dávky hmotné nouze, pro žalobce tedy šlo o mimořádnou, těžko očekávanou kalamitní událost. Rozhodnutí o odejmutí opakujících se dávek hmotné nouze nenabyla právní moci, přesto bylo vyplácení dávek zastaveno. Dávka mimořádné pomoci je podle žalobce k řešení takové situace určena, jeho žádost o dávku je důvodná.
5. Žalovaný v rozhodnutí uvedl, že půjčka není příjmem. Správní orgány nesdělily důvody a z předepsaných tiskopisů nevyplývá potřeba zjistit, kdo a za jakých podmínek poskytl žalobci půjčku k překlenutí nedostatku prostředků. Předepsané tiskopisy obsahují závazná prohlášení, prokazování žadatelem tvrzených skutečností nelze bez řádného odůvodnění vyžadovat.
6. Dle názoru žalobce žalovaný ve smyslu § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, postup úřadu práce nezdůvodnil, nerozvedl úvahy, kterými se řídil při hodnocení důkazů. Úřad práce se nezákonnosti dopustil tím, že před vydáním napadeného rozhodnutí neumožnil žalobci zjistit, jak se vypořádal s námitkami vyplývajícími z prvního odvolání. Toto pochybení nenapravit ani žalovaný, proto jsou rozhodnutí nepřezkoumatelná, a tedy nezákonná.
7. Žalovaný se opíral o prohlášení žalobce, že využívá majetek osob blízkých, zřejmě v tomto směru nebyl tiskopis prohlášení vyplněn správně, ale neupřesnil, co z toho prohlášení vyvozuje, v tomto směru neprovedl dokazování. Žalovaný tuto skutečnost spojuje s půjčkami, neosvětlil, jak k tomuto závěru včetně účelovosti tvrzení žalobce dospěl. Podáním žádosti bylo řešeno zaplacení dalšího nájmu v měsíci srpnu případně září 2019, nikoli za předcházející měsíce. Závěr o neexistenci dluhu na nákladech na bydlení a schopnost prostředky na živobytí zajišťovat vlastními silami nebo pomocí osoby blízké žalovaný nepodložil žádnými důkazy.
8. Z uvedených důvodů žalobce navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného i rozhodnutí úřadu práce zrušil.

II. Vyjádření žalovaného

9. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že žalobce požádal o dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 15 500 Kč a uvedl, že v důsledku dlouhodobé nezaměstnanosti a nesprávnosti při činnosti pracovníků úřadu práce zůstává bez prostředků na placení svých životních nákladů, bydlení a živobytí. Úřad práce vyzval žalobce k doložení dokladů, jakým způsobem si obstarává finanční

prostředky na úhradu bydlení a živobytí, jakým způsobem nabyt částku vkladu na bankovní účet ve výši 12 500 Kč. Žalobce reagoval sdělením, že vklady na účet pocházejí z půjčky. Z úřední činnosti je přitom orgánům pomoci v hmotné nouzi známo, že žalobce pobíral opakované dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí do února 2018 a doplatek na bydlení do ledna 2018, poté mu byly odejmuty, žalobce je dlouhodobě nezaměstnaný.

10. Orgán pomoci hmotné nouzi při hodnocení nároku na mimořádnou okamžitou pomoc vzal v úvahu, že žalobce hradí každý měsíc náklady na bydlení a živobytí, přestože dlouhodobě nepracuje, nemá žádné příjmy a od roku 2018 ani opakované dávky pomoci v hmotné nouzi. Žalobce uvedl, že finanční prostředky pochází z půjčky, smlouvu o půjčce nedoložil, odmítl uvést osobu, která mu prostředky pravidelně od března 2018 poskytuje. Orgány pomoci v hmotné nouzi půjčené prostředky obecně nepovažují za příjem, pokud žadatel věrohodným způsobem doloží, že se o půjčku jedná a jaké jsou podmínky splatnosti a další povinnosti z půjčky plynoucí. Na půjčku lze nahlížet jako na majetek a je na správním uvážení, zda bude orgán pomoci v hmotné nouzi k takovému majetku přihlížet. Pokud žadatel existenci půjčky nedoloží, může tyto prostředky započíst správní orgán jako bezúplatný příjem podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 110/2006 Sb.
11. Dále se žalovaný vyjádřil k povaze dávky mimořádné okamžité pomoci jako dávce nenárokové, jejíž přiznání závisí na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi. Žalovaný připustil, že mimořádnou okamžitou pomoc lze přiznat i na úhradu nákladů spojených s bydlením, pokud se jedná o mimořádný jednorázový výdaj. Úhrada pravidelných nákladů na bydlení a výdajů na živobytí, jako je tomu v případě žalobce, však není výdajem jednorázovým ani neočekávaným, jedná se o běžné pravidelné výdaje. Dávka nebyla žalobci přiznána, neboť ji žádal na pravidelnou platbu spojenou s bydlením, což z povahy věci není nezbytný jednorázový výdaj, a dále z důvodu, že náklady na bydlení pravidelně hradí z jiných zdrojů, které odmítl specifikovat. Žalovaný tedy neshledal v rozhodnutí úřadu práce pochybení, pro které by rozhodnutí zrušil. Žalobce není osobou v hmotné nouzi, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje. Úřad práce jednoznačně vyhodnotil, proč dávku žalobci nepřiznal. Z uvedených důvodů žalovaný navrhol, aby soud žalobu zamítnul.

III. Posouzení věci krajským soudem

12. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních námitek, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
13. Soud vycházel z následně zjištěných skutečností. Zahájení řízení o dávku mimořádné okamžité pomoci předcházela řízení o odejmutí dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení. Dne 16. 8. 2019 žalobce podal žádost o mimořádnou okamžitou pomoc, a to na nezbytný jednorázový výdaj. V žádosti uvedl, že ji podává z důvodu nedostatku finančních prostředků na bydlení a živobytí, předpokládanou výši mimořádné okamžité pomoci uvedl v částce 15 500 Kč. K žádosti doložil prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, ve kterém uvedl, že má nemovitý majetek, a to zahradu o výměře 3 487 m², v části D. týkající se movitého majetku uvedl, že mimo obvyklé vybavení domácnosti a majetku, jehož využití se neposuzuje, využívá majetek

osob blízkých; pod kolonkou E. neuvedl žádný druh majetku, nevyplnil část prohlášení týkající se finanční hotovosti. K žádosti dále doložil výpis z bankovního účtu, z kterého vyplývá vklad ze dne 25. 7. 2019 ve výši 12 500 Kč, přičemž tato částka byla za 2 dny odeslána na jiný účet s poznámkou nájem a služby. Ve spisové dokumentaci soud nalezl záznam – interní sdělení – vyjádření k uchazeči o zaměstnání týkající se žalobce, z něhož vyplývá, že žalobce absolvoval informační schůzku k projektu a dne 27. 6. 2019 se měl dostavit na úřad práce a podepsat dohodu o vstupu do projektu, na e-mail s informací žalobce nereagoval, neboť byl v zahraničí, dohodu odmítl podepsat a rozhodl se projektu vyhnout tím, že dne 15. 7. 2019 se na vlastní žádost odhlásil z evidence uchazečů o zaměstnání.

14. Dne 19. 8. 2019 byla žalobci odeslána výzva k doložení požadovaných údajů prostřednictvím vyplněných a podepsaných formulářů o užívání bytů, o stanovené výživové povinnosti a jejím plnění, dále k doložení nájemní smlouvy s uvedeným rozpisem výše nájmu a jednotlivých služeb, velikosti bytu a evidenční list. Žalobce se měl dostavit k sepsání protokolu o tom, kde si obstarává prostředky na úhradu výživy a základních osobních potřeb a nákladů na bydlení (jakým způsobem nabyt částku vkladu ve výši 12 500 Kč, která se pravidelně každý měsíc opakuje). Měl také doložit doklad prokazující, že byl ode dne 15. 7. 2019 do 26. 7. 2019 osobou v hmotné nouzi s ohledem na vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání na vlastní žádost; měl doložit skutečnost, jakým způsobem se snaží zvýšit si příjem prodejem nebo jiným využitím majetku.
15. Žalobce reagoval vyjádřením, že doklady byly úřadu práce poskytnuty k předchozím žádostem, sdělil, že vklady na účet pocházejí z půjčky určené na zaplacení nájmu, jak plyne z následně uskutečněné platby, stejným způsobem postupuje žalobce i ohledně výživy a základních osobních potřeb. Uvedl, že v období od 15. 7. 2019 do 26. 7. 2019 nevykonával žádnou pracovní činnost, pozemek se snaží prodat prostřednictvím internetového inzerátu. Dne 21. 8. 2019 se žalobce dostavil na úřad práce, z protokolu o ústním jednání vyplývá, že požadoval okopírovat některé doklady týkající se žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. Na dotaz, kde si obstarává finanční prostředky na úhradu nákladů na bydlení a živobytí odpověděl, že toto sdělil v podání ze dne 19. 8. 2019. K tomuto jednání se žalobce vyjádřil podáním ze dne 21. 8. 2019, v němž namítal nesprávný postup při protokolaci. Dne 29. 8. 2019 bylo žalobci zasláno vyrozumění účastníka správního řízení o možnosti seznámit se s podklady pro rozhodnutí, žalobce reagoval dne 30. 8. 2019 replikou a tím, že se vyjádří, až budou všechna jeho podání v dané věci vyřízena a bude seznámen s důvody, pro které mu úřad práce nehodlá poskytnout dávku hmotné nouze. Úřad práce reagoval sdělením ze dne 6. 9. 2019 ohledně podstaty dávky mimořádné okamžité pomoci, současně byla žalobci dána možnost vyjádřit se k podkladům před vydáním rozhodnutí.
16. Dne 10. 10. 2019 vydal úřad práce rozhodnutí, kterým žalobci požadovanou dávku mimořádné okamžité pomoci nepřiznal. Toto rozhodnutí bylo k odvolání žalobce zrušeno rozhodnutím žalovaného ze dne 3. 12. 2019 z důvodu, že žádost podaná žalobcem trpěla vadami, neboť nebyla podána na předepsaném tiskopisu, tiskopis žádosti, který žalobce podal, byl upravovaný, a žalobce prohlásil, že údaje v žádosti jsou nepravdivé.
17. V dalším řízení úřad práce zaslal žalobci dne 10. 1. 2020 výzvu, kterou požadoval odstranění vad žádosti a žalobci zaslal příslušný tiskopis k vyplnění. Žádost na příslušném tiskopisu žalobce podal prostřednictvím datové schránky dne 12. 1. 2020, současně žádal o to, aby mu úřad práce ještě před vydáním rozhodnutí sdělil skutečnosti bránící vyhovět jeho žádosti.

18. Rozhodnutím ze dne 31. 1. 2020 úřad práce rozhodl podle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi žalobci nepřiznat dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Rozhodnutí odůvodnil tím, že výdaje, na které žadatel mimořádnou dávku požaduje, jsou pravidelně měsíčně hrazeny, žadatel nemá dluh na nákladech na bydlení, i po odejmutí dávek pomoci v hmotné nouzi od února a března 2018 řádně hradil náklady na bydlení, přitom uváděl, že neměl žádné příjmy. Sdělil pouze stroze, že náklady na úhrady bydlení a živobytí hradí z půjček (dlouhodobě minimálně 2 roky), nesdělil však, kdo a v jaké výši mu půjčky poskytuje. Z toho dle úřadu práce vyplývá, že je i nadále schopen zajišťovat si potřebné prostředky jinou cestou. Dávka mimořádné okamžité pomoci je navíc dávkou nenárokovou, subsidiárního charakteru a je určena na neočekávané mimořádné výdaje, které žadatel nemohl předpokládat a není je schopen zvládnout vlastními silami či za pomoci rodiny nebo svého okolí. Úhrada nákladů na bydlení a výdaje na živobytí takovou neočekávanou nárazovou událostí rozhodně není.
19. Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 19. 3. 2020 bylo prvostupňové rozhodnutí potvrzeno. V jeho odůvodnění žalovaný nejprve popsal průběh správního řízení. Dále ve shodě s úřadem práce uvedl, že úhrada nákladů na bydlení a živobytí není neočekávanou událostí, jde o pravidelné výdaje. Ačkoli žalobce dlouhodobě argumentuje nepříznivou finanční situací, setrvává v bytě s vyššími náklady, pro jednotlivce nepřiměřeně velkým. Nepracuje, ani brigádne, je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání. Přestože mu dávky pomoci v hmotné nouzi byly naposledy vyplaceny v únoru a březnu 2018, je schopen hradit náklady na bydlení ve výši 12 500 Kč měsíčně, i náklady na živobytí, a to z půjček, což však k opakovaným výzvám úřadu práce nedoložil. Dále v prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech uvedl, že využívá majetek osob blízkých. Z toho lze usuzovat, že mu s hrazením nákladů na bydlení pomáhá osoba blízká, kterou však odmítl uvést. K půjčce obecně žalovaný uvedl, že příjmem není, avšak žadatel musí úřadu práce půjčku a podmínky splácení věrohodně doložit, jinak je možné tyto prostředky považovat za bezúplatný příjem dle § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 110/2006 sb., o životním a existenčním minimu. Žalovaný se rovněž vyjádřil k požadavku žalobce na ustanovení právního zástupce. Dále uvedl, že dávka není nároková, proto je na uvážení úřadu práce, zda se v situaci vyžadující pomoc žadatel nachází a zda uzná účel dávky. S posouzením úřadu práce se žalovaný plně ztotožnil. Zopakoval, že úhrada nákladů na bydlení není neočekávanou nárazovou událostí, jde o zcela běžné a pravidelné výdaje. Žalovaný odkázal na § 74 zákona o pomoci v hmotné nouzi a konstatoval, že přesto dal úřad práce žalobci možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, k čemuž mu byla poskytnuta prodloužená lhůta.
20. Ve věci proběhlo dne 28. 8. 2020 ústní jednání, žalovaný se z účasti na jednání omluvil, žalobce setrval na svých stanoviscích. Zopakoval, že správní orgány odmítají reflektovat, že dávky mu byly nezákonně odejmuty, a protože nebyly řádně vypláceny, zbývá jediné dávka mimořádné okamžité pomoci. Žalobce byl odkázán na to půjčky, aby nedlužil domácímu, správní orgány však odmítají pochopit, že žalobce není osoby, které mu půjčily, zatáhnout do svých záležitostí a vystavit nutnosti účastnit se úkonů ve správním řízení. Dne 12. 1. 2020 učinil podání, v němž požadoval, aby mu správní orgán před tím, než rozhodne, sdělil důvody, pro které nehodlá žádosti vyhovět, na tuto žádost správní orgán nereflekoval a žalobce se dozvěděl o důvodech zamítnutí žádosti až z vydaného rozhodnutí.
21. Žaloba směřuje proti rozhodnutí úřadu práce a žalovaného, jimiž žalobci nebyla přiznána

jednorázová dávka mimořádné okamžité pomoci k jeho žádosti. Soud předesílá, že rozhodnutí žalovaného o obdobných žádostech žalobce o poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci na úhradu nákladů bydlení a živobytí v minulosti již přezkoumával (rozsudky zdejšího soudu sp. zn. 60 Ad 4/2018 a 58 Ad 12/2019), přičemž dospěl k závěru, že k úhradě pravidelných nákladů na bydlení a živobytí slouží pravidelné dávky pomoci v hmotné nouzi, resp. dávka státní sociální pomoci, nikoli dávky okamžité pomoci v hmotné nouzi. Shodně jako v označených věcech soud uvádí, že se nebude vyjadřovat k postupům úřadu práce, potažmo žalovaného, které se týkají jiných správních řízení, konkrétně řízení o odejmutí dávek hmotné nouze – příspěvku na živobytí či doplatku na bydlení, jež byly žalobci od února, resp. března 2018 odejmuty a jejich výplata byla zastavena.

22. Zákon o pomoci v hmotné nouzi zakotvuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob. První skupinou dávek jsou dávky měsíčně se opakující příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení (jenž navazuje na dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení). Do druhé skupiny patří dávky jednorázové, označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci, kde zákon zakotvuje v podstatě 4 varianty této dávky (§ 36 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 3, odst. 4, odst. 5 a odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi, jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na něž vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K výplatě se přiznávají od prvního dne v měsíci, v němž bylo zahájeno řízení o dávku. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze pak z důvodů stanovených zákonem přiznat v případě mimořádných okolností ještě další jednorázovou dávku. Okamžitá mimořádná pomoc je však svojí povahou dávkou fakultativní (sporné je to pouze u dávky přiznávané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi), závislou na správním uvážení správního orgánu, nárok na ni vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 88/2012-42, všechny rozsudky Nejvyššího správního soudu dostupné na www.nssoud.cz).
23. Právě rozhodnutí o této nenárokové jednorázové dávce k žádosti žalobce ze dne 16. 8. 2019 (doplněné a opravené dne 12. 1. 2020), evidované pod č. j. 69608/2019/LIB, je předmětem soudního přezkumu. Nejprve se soud musel zabývat namítanou nepřezkoumatelností napadených rozhodnutí. Nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. je takové rozhodnutí, z něhož nelze seznat, jaké skutečnosti vzal správní orgán za podklad svého rozhodnutí, na základě jakých důkazů tak učinil, jak se vypořádal s námitkami a návrhy účastníka řízení, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů, podle kterých právních norem rozhodoval a proč. Rozhodnutí odvolacího orgánu se považuje za nepřezkoumatelné také tehdy, jestliže z něj není zřejmé, jak se vypořádal s odvolacími námitkami účastníka řízení. Současně ale platí, že argumentace správního orgánu nemusí reagovat na každou dílčí připomínku účastníka řízení, to by vedlo, zejména u rozsáhlých podání, k rozhodnutím nepřehledným, nesrozumitelným. Ačkoliv je podle § 68 odst. 3 správního řádu povinnost správních orgánů svá rozhodnutí řádně odůvodnit, nelze tuto povinnost interpretovat jako požadavek detailní odpovědi na každou námitku. Správní orgán na určitou námitku může reagovat i tak, že v odůvodnění svého rozhodnutí prezentuje svůj odlišný názor, který přesvědčivě zdůvodní. Tím se s námitkami účastníka řízení vždy – minimálně *implicite* – vypořádá. Nelze proto bez dalšího uzavřít, že absence odpovědi na ten či onen odvolací argument v odůvodnění napadeného rozhodnutí

způsobuje nezákonnost rozhodnutí či dokonce jeho nepřezkoumatelnost. Podstatné je, aby se správní orgán vypořádal se všemi základními námitkami účastníka řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008-13).

24. Soud má za to, že rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné není a je z něj seznatelné, jaké důvody žalovaného vedly k potvrzení odvoláním napadeného rozhodnutí úřadu práce. Z rozhodnutí vyplývá, že žalovaný se ztotožnil s úřadem práce v tom směru, že žalobce dávku žádal na pravidelné platby spojené s bydlením a též živobytím, které z povahy věci nejsou nezbytnými jednorázovými výdaji, a dále proto, že žalobce je schopen tyto náklady pravidelně hradit z jiných zdrojů, které odmítl specifikovat, když neprokázal, že se skutečně jedná o finanční prostředky z půjčky. S odvolacími námitkami, které směřovaly do podstaty věci, tedy samotného nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci, se žalovaný vypořádal dostatečně. Žalovaný se vyjádřil rovněž k tomu, že požadavek úřadu práce na doložení požadovaných skutečností k vyhodnocení nároku na dávku byl srozumitelný a oprávněný, neboť doložení požadovaných skutečností k předchozím žádostem nemusí být aktuální. Podle názoru soudu nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného nezpůsobuje, že žalovaný blíže nerozváděl žalobcovu povinnost vyhovět výzvě ze dne 19. 8. 2019, mj. k prokázání původu částky 12 500 Kč hrazené na účet žalobce, jež žalobce obratem využíval k hrazení nájemného a plateb spojených s užíváním bytu. Tato povinnost žadatele byla dostatečně odůvodněna ve výzvě samotné, žalobce byl také jako žadatel a příjemce o dávky pomoci v hmotné nouzi poučen o svých zákonných povinnostech, jak o tom svědčí kopie poučení o povinnostech žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných, kterého se v minulosti žalobci rovněž dostalo. Soud také vnímal, že napadené rozhodnutí již bylo několikrát v řadě, jehož předmětem byl přezkum rozhodnutí ve věci nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci k obdobné žádosti žalobce na úhradu pravidelných nákladů na bydlení a živobytí, kdy v minulosti se žalovaný k požadavku úřadu práce na objasnění získávání finančních prostředků vyjádřil (soudu známo z úřední činnosti, konkrétně z rozsudku ze dne 29. 7. 2020, č. j. 58 Ad 12/2019-34).
25. Ani rozhodnutí úřadu práce neshledal soud nepřezkoumatelným. Neopodstatněná je námitka žalobce, že rozhodnutí úřadu práce je nepřezkoumatelné, protože úřad práce se v něm nevypořádal s výhradami uplatněnými v pořadí prvním odvolání ze dne 21. 10. 2019 proti rozhodnutí úřadu práce ze dne 10. 10. 2019. Toto odvolání a v něm uplatněné odvolací námitky byly předmětem posouzení žalovaného jako odvolacího orgánu a byly vyřízeny zrušujícím rozhodnutím žalovaného ze dne 3. 12. 2019. Pokud měl žalobce za to, že odvolací námitky obsažené v odvolání ze dne 21. 10. 2019 je namíste uplatnit také proti v pořadí druhému rozhodnutí úřadu práce ze dne 3. 12. 2019, nic mu nebránilo, aby je uplatnit také v odvolání, které proti tomuto rozhodnutí podal. Z prvostupňového rozhodnutí ze dne 3. 12. 2019 pak lze rovněž dostatečným způsobem seznat důvody, které úřad práce vedly k zamítnutí žalobcovy žádosti.
26. K námitkám vůči procesnímu postupu úřadu práce, kterému žalobce vytýká, že nereagoval na jeho podání ze dne 30. 8. 2019 a dále repliku k výzvě ze dne 21. 8. 2019, uvádí soud, že je neshledal důvodnými. Není bez dalšího povinností úřadu práce reagovat písemně na každé podání žadatele, zvláště pak není jeho povinností sdělovat žadateli v průběhu správního řízení důvody vedoucí k závěru, že žádost bude zamítnuta, jak se toho žalobce dovolával, což platí i pro vyřízení jeho podání ze dne 12. 1. 2020. Žalobce pomíjí, že dne 21. 8. 2019 proběhlo ústní jednání, při němž se vyjadřoval ke skutečnostem, jež po něm

byly úřadem práce požadovány výzvou ze dne 19. 8. 2019 prokázat. Na žalobcovo podání ze dne 30. 8. 2019 pak úřad práce reagoval sdělením ze dne 6. 9. 2019, v němž se vyjadřoval k podstatě dávky mimořádné okamžité pomoci, o kterou žalobce požádal, a žalobci vysvětlil, že jde o dávku nenárokovou, kdy se individuálně hodnotí situace žadatele a všechny relevantní skutečnosti, a dále poučil žalobce o jeho procesních právech a možnostech postupu. Nebylo dle přesvědčení soudu nezbytné, aby úřad práce v dalším řízení před vydáním v pořadí druhého rozhodnutí ve věci znovu na žalobcova podání procesně reagoval, nebylo jeho povinností před vydáním rozhodnutí o žádosti projednat, resp. vyřídit námitky obsažené v prvním odvolání ze dne 21. 10. 2019, a to z důvodů již soudem uvedených.

27. Žalobce dále namítal, že důvodně očekával, že v před vydáním druhého rozhodnutí o žádosti bude vyrozuměn k seznámení s podklady. Soud ve shodě s tím, co uvedl žalovaný v napadeném rozhodnutí, připomíná, že povinnosti plynoucí správnímu orgánu z § 36 odst. 3 správního řádu jsou pro řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi modifikovány § 74 zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle něhož povinnost správního orgánu dát účastníku řízení před vydáním rozhodnutí možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí neplatí, jedná-li se pouze o podklady, které správnímu orgánu předložil tento účastník řízení. V posuzovaném případě úřad práce rozhodoval na základě žádosti žalobce a jím poskytnutého prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech, předloženého výpisu z účtu a žalobcových sděleních. Přesto jej před vydáním prvního rozhodnutí o žádosti ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu vyzval, aby se seznámil s podklady rozhodnutí a vyjádřil se k nim. Poté již v řízení nebyly kromě odstranění vad žádosti k výzvě úřadu práce (žádost žalobcem řádně vyplněná na příslušném formuláři a podaná dne 12. 1. 2020) doplňovány další podklady pro rozhodnutí. Žalobcova procesní práva tak nebyla před vydáním rozhodnutí úřadu práce ze dne 31. 1. 2020 zkrácena způsobem, který by mohl mít vliv na zákonnost následně vydaného rozhodnutí, neboť správní orgány nevycházely z podkladů, listin či jiných důkazů, jejich obsah by nebyl žalobci znám.
28. Nyní již k posouzení důvodů, které správní orgány vedly k nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci. Pro posouzení žaloby jsou relevantní následující ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi. Podle § 36 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má mj. osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi. Podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky
 - a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo
 - b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo
 - c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.
29. Z žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci ze dne 16. 8. 2019 (doplněné a opravené dne 12. 1. 2020) vyplývá, že žalobce o ni, stejně jako v dalších případech (viz věci vedené

pod sp. zn. 60 Ad 4/2018 a 58 Ad 12/2019, a rovněž nedávno zahájená věc pod sp. zn. 60 Ad 13/2020) požádal z důvodu potřeby zajistit úhradu životních nákladů, a to bydlení a živobytí, když mu nejsou vypláceny, resp. byly odejmuty dávky pomoci v hmotné nouzi.

30. Jak bylo uvedeno shora, k úhradě základních životních nákladů včetně nákladů na bydlení a živobytí osobám v hmotné nouzi však zásadně slouží opakující se dávky hmotné nouze (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení). Ke shodnému účelu v zásadě nemá být přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci. A to ani tehdy, pokud by snad opakující se dávky hmotné nouze nebyly žadateli v rozporu se zákonem vypláceny, případně mu byly nesprávně odejmuty. Důvody, pro které žalobce požadoval dávku mimořádné okamžité pomoci, se míjí s účelem, pro který je tento typ jednorázové dávky mimořádné okamžité pomoci zákonem o pomoci v hmotné nouzi upraven (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2013, č. j. 3 Ads 88/2012-42), k tomuto závěru zdejší krajský soud dospěl již v rozsudcích ze dne 15. 11. 2018, č. j. 60 Ad 4/2018-35, a ze dne 29. 7. 2020, č. j. 58 Ad 12/2009-34.
31. Soudu jsou rovněž známy závěry rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 4. 2016, č. j. 1 Ads 45/2016-20, či ze dne 16. 6. 2020, č. j. 1 Ads 137/2020-28, ve kterých Nejvyšší správní soud s odkazem na stávající judikaturu zdůraznil, že dávka okamžité mimořádné pomoci má hradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“, současně ovšem připustil, že dávku mimořádné okamžité pomoci na úhradu výdaje očekávaného a pravidelného lze přiznat, ovšem jen ve zcela výjimečných případech, pokud to odůvodňují konkrétní okolnosti na straně žadatele.
32. V podstatně v intencích těchto závěrů se správní orgány zabývaly posouzením konkrétních okolností na straně žalobce a vážily, zda lze dávku mimořádné okamžité pomoci žalobci k požadovanému účelu poskytnout s ohledem na jeho individuální situaci. Správní orgány správně vycházely z toho, že dle zákona o pomoci v hmotné nouzi je pomoc poskytována na základě principu subsidiarity, tj. zásadně jen tehdy, pokud žadatelé nejsou schopni ani při vynaložení veškerého úsilí, jež lze po nich spravedlivě požadovat, zajistit si své potřeby sami.
33. Za účelem tohoto posouzení byl úřad práce oprávněn požadovat po žalobci výzvou ve smyslu § 49 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, aby prokázal skutečnosti relevantní pro posouzení, zda je ve smyslu § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje. Soud zdůrazňuje, že pokud v řízení o žádosti o dávku hmotné nouze vyjde najevo potřeba osvědčit skutečnosti rozhodné pro přiznání dávky, je povinen žadatel povinen tyto skutečnosti osvědčit. Výzva vydaná úřadem práce dne 19. 8. 2019 je srozumitelná, k jejímu projednání proběhlo dne 21. 8. 2019 ústní jednání, žalobce se ve věci vyjadřoval. Své celkové sociální a majetkové poměry žadatel v zásadě uvádí do prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech. Poskytnutím tohoto prohlášení však nelze považovat povinnosti žadatele o dávku hmotné nouze za vyčerpané. Žadatel je povinen poskytnout orgánům pomoci v hmotné nouzi potřebnou součinnost a jako účastníka správního řízení ho stíhá povinnost ve smyslu § 50 odst. 2 a § 52 správního řádu označit, případně předložit na podporu svých tvrzení důkazy. Uvedl-li žalobce k výzvě úřadu práce k prokázání původu částky 12 500 Kč vyplacené na účet, že vklady pocházejí z půjčky určené na zaplacení nájmu s tím, že tuto skutečnost sdělil úřadu práce opakovaně, a že stejným způsobem hradí i další osobní potřeby, bylo na něm, aby svoje tvrzení o půjčce prokázal.
34. Jestliže tak žalobce neučinil a v řízení neprokázal, že pravidelné platby na jeho účet,

z nichž hradí nájemné, stejně jako další finanční prostředky, z nichž je schopen hradit další náklady na živobytí, skutečně pocházejí z půjček (které v obecné rovině žalovaný nepovažoval za příjem), nelze správním orgánům vytýkat, pokud vzaly v úvahu skutečnost, že žalobce po odejmutí opakovaných dávek pomoci v hmotné nouzi hradí náklady na bydlení a je schopen zajistit si živobytí. K dílčím výhradám vůči závěrům žalovaného, že žalobce využívá majetek osob blízkých, s čímž žalovaný spojil i půjčky, soud uvádí, že tyto závěry žalovaného považuje za logické, odpovídající tomu, že žalobce k žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci v prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech uvedl, že majetek osob blízkých využívá, aniž by ho specifikoval, a pouze obecně tvrdil, že má prostředky na pravidelnou úhradu nájemného a dalších osobních potřeb z půjčky, aniž by svoje tvrzení konkretizoval a uvedl osobu, která mu prostředky v potřebném rozsahu půjčuje/půjčila, a svoje tvrzení o půjčce a podmínkách jejího poskytnutí prokázal. Závěr žalovaného o účelovosti žalobcova tvrzení o půjčce je logickým vyústěním postoje žalobce, který (opakovaně – viz též věc vedená pod sp. zn. 58 Ad 12/2019) neosvětlil původ finančních prostředků, z nichž po delší dobu hradí náklady na bydlení a živobytí. K námitkám, že žalovaný nevedl žádné dokazování ohledně neexistence dluhu na nákladech na bydlení schopnosti zajistit si prostředky vlastním přičiněním, soud uvádí, že žalovaný vycházel z tvrzení žalobce, který sám úřadu práce uvedl, že nejen bydlení ale i další osobní potřeby hradí z půjček, jak ostatně uvedl úřadu práce již v minulosti (viz žalobcovo sdělení ze dne 21. 8. 2019). Odtud tedy závěr o pravidelném hrazení nájemného a dalších osobních potřeb žalobce.

35. Soud opakuje, že mimořádná okamžitá pomoc jako dávka pomoci v hmotné nouzi slouží k poskytnutí nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání určité mimořádné tíživé sociální situace osobě, u které je prokazatelně zjištěno, že není schopna vzhledem ke svým příjmům a majetkovým a sociálním poměrům schopna určitý nezbytný výdaj uhradit (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012-48, publ. pod č. 2904/2013 Sb. NSS).
36. Soud tedy uzavírá, že úřad práce a žalovaný při vydání přezkoumávaných rozhodnutí zákon o hmotné nouzi neporušili.

V. Závěr krajského soudu a náklady řízení

37. Z uvedených důvodů vyhodnotil soud žalobní námitky jako nedůvodné a žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
38. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
39. V souzené věci byl úspěšný žalovaný správní orgán, protože se však jednalo o věc pomoci v hmotné nouzi, na náhradu nákladů řízení nemá právo. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Liberec 20. srpen 2020

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně